

Fotoğraf Teknolojisinin Gelişimi ve Mimari Fotoğrafa Etkisi: Geliştirilmiş Dijital Telefon Kameraları ile Mimari Çekimlerin Etkileşiminin İncelenmesi

Beyza ŞENATİLE* ve İsmail Emre KAVUT**

* *Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi
İstanbul, Türkiye
ORCID: 0000-0001-8022-1759
beyzasenatile@gmail.com (İletişim yazarı)*

** *Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi
İstanbul, Türkiye
ORCID: 0000-0003-2672-4122
emre.kavut@msgsu.edu.tr*

Derleme Makalesi

Geliş: 17/03/2022

Son düzenleme sonrası geliş: 26/06/2022

Kabul: 27/06/2022

Yayımlanma: 29/07/2022

Öz

Fotoğraf çekme eylemi, fotoğraf tarihinin başından itibaren mimarlar tarafından ilgiyle karşılanmıştır. Tarihte çekilen ilk fotoğraf, aynı zamanda mimari fotoğraftır. Tarihsel ilerleyiş içerisinde farklı tekniklerle gelişen fotoğraf, günümüzde akıllı telefonlar ile birleşerek herkes tarafından erişime açık hale gelmiştir. Cep telefonu fotoğrafçılığı ile mimari fotoğrafçılık arasındaki ilişkiyi konu edinen bu çalışmanın amacı da mobil fotoğrafçılığın mimariye olan etkisini ortaya koymaktır. Gelişen dünyanın başrolündeki akıllı telefonların en önemli donanımı olan dijital fotoğraf makinelerinin akademik çalışmalara kaynaklık ettiği, sosyal medya platformu paylaşımlarında ise yapıların durumunun belgelendiği tespit edilerek telefon kameralarının mimari açıdan oldukça önemli olduğu kanıtlanmıştır. Bununla birlikte düzenlenen yarışmalarda mobil kategorilerin varlığı ve uygulama geliştiricilerin iç mimaride kullanılmak üzere çıkarttığı yazılımlardan bahsedilmiş, telefon kameralarının mimari çevredeki kullanımı tespit edilmiştir. Tüm bulgular ve tespitler teknolojik gelişmelerin, mimari fotoğraf alanına katma değer kazandırdığını göstermektedir. Bu çalışma, cep telefonu fotoğrafçılığının mimari fotoğraf bağlamında incelemesini örneklerle gerçekleştirdiğinden dikkat çekmektedir.

Anahtar kelimeler: Fotoğraf, telefon kamerası, mimari fotoğraf, fotoğraf yarışması, erişilebilirlik

Development of Photography Technology and Its Effect on Architectural Photography: Interaction Study of Architectural Shots with Improved Digital Phone Cameras

Beyza ŞENATİLE* and İsmail Emre KAVUT**

* *Mimar Sinan Fine Arts University
Istanbul, Turkey
ORCID: 0000-0001-8022-1759
beyzasenatile@gmail.com (Corresponding author)*

** *Mimar Sinan Fine Arts University
Istanbul, Turkey
ORCID: 0000-0003-2672-4122
emre.kavut@msgsu.edu.tr*

Review Article

Received: 17/03/2022
Received in final revised form: 26/06/2022
Accepted: 27/06/2022
Published online: 29/07/2022

Abstract

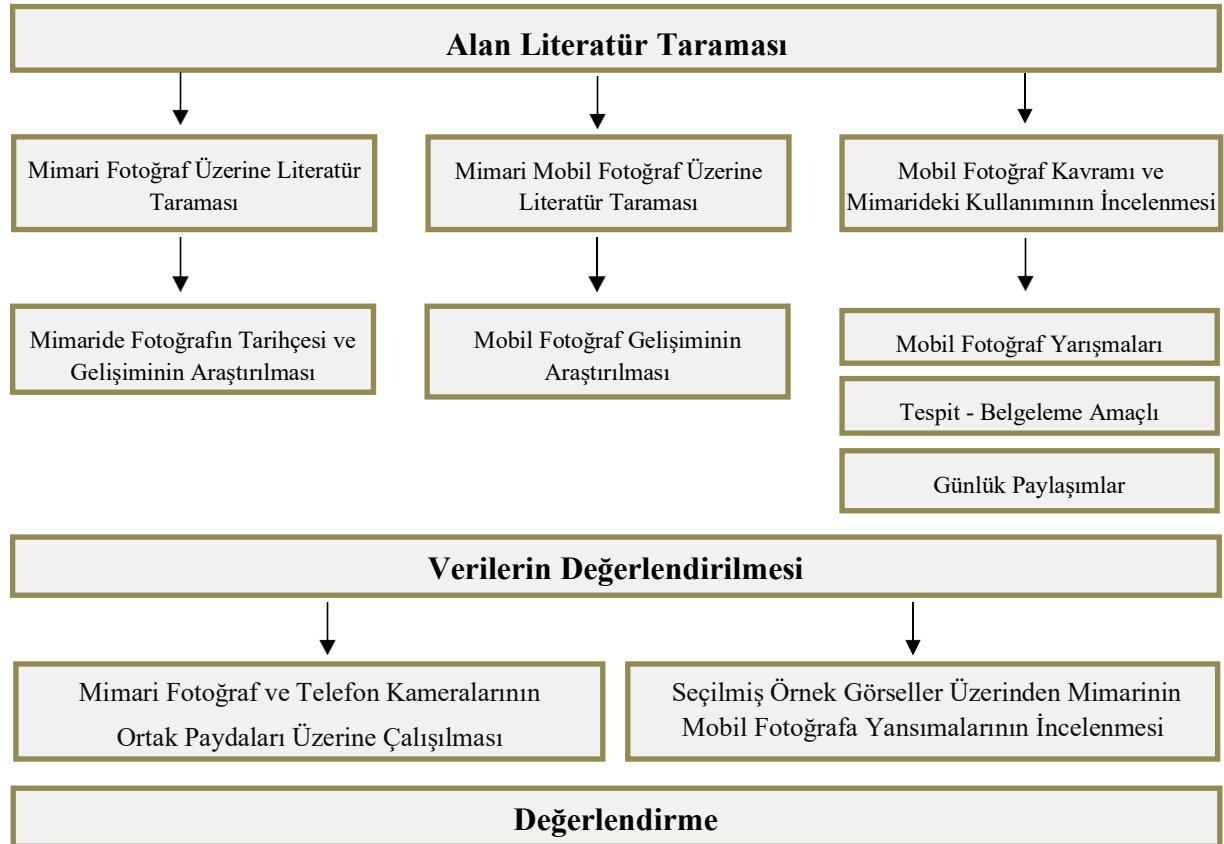
The act of taking photographs has been met with interest by architects since the beginning of photography history. The first photograph taken in history is also an architectural photograph. Photography, which has developed with different techniques in historical progress, has become accessible to everyone by combining with smart phones today. The aim of this study, which deals with the relationship between mobile phone photography and architectural photography, is to reveal the effect of mobile photography on architecture. It has been determined that digital cameras, which are the most important equipment of smart phones, which are the leading parts of the developing world, are the source of academic studies, and the status of buildings is documented in social media platform shares, and phone cameras have proven to be very important from an architectural point of view. In addition, the existence of mobile categories in the competitions and the software developed by the application developers for use in interior architecture were mentioned, and the use of phone cameras in the architectural environment was determined. All findings and determinations show that technological developments add value to the field of architectural photography. This study draws attention because it examines mobile phone photography in the context of architectural photography with examples.

Keywords: Photography, phone camera, architectural photography, photography contest, accessibility

1. GİRİŞ

Fotoğraf tarihinin başlangıcından itibaren mimari fotoğraf kavramı da kendini var etmiş ve süregelen gelişmelerden etkilenmiştir. Tarihin ilk fotoğraf karesinin, yapı elemanı içeren bir mimari fotoğraf olması da iki alanın birbiri üzerindeki etkisini kanıtlar niteliktedir. Fotoğrafçılık tarihinin sıfır noktasındaki Nicéphore Niepce'nin çektiği ilk fotoğraftan itibaren günümüze kadarki tarihsel süreçte, fotoğrafa katkıda bulunan Fox Talbot ve Philip Henry Delamote gibi pek çok bilim adamı da Niepce gibi mimari fotoğraflar çekmiştir. Delamote'un 'The Great Exhibition of 1851' için hazırladığı Londra'daki Crystal Palace yapısının sökülmesi, taşınması ve yeniden inşasını içeren raporu, tarihin ilk fotoğraflı mimari raporudur. Fotoğraf teknolojisinin gelişmesiyle yaygınlaşan fotoğraf çekme eylemi, Almanya modern yapılaşmasının temeli olan Werkbund'un ve ardından da Bauhaus'un etkisiyle yeni fonksiyonelcilik kavramı ile gelişmiştir. Bu kavramın öncüsü Albert Renger Patzsch, gelenek dışı kamera hareketleri ile fotoğrafta dinamiği ortaya çıkartmıştır (Kanburoğlu, 1998). Gelişen çekim teknikleri beraberinde fotoğraf makinelerini de geliştirmiş ve kullanıcıyı olan insan ile yenilemiştir. Filmlili ve tek kullanımlık analog makinelerden sayısal veri tabanlı dijital makinelere geçiş, 1975 yılında Kodak mühendisi Steve Sasson'un 0,01 MP ve 23 saniyede bir fotoğraf karesi üretebilen ilk dijital siyah beyaz makineyi tanıtmasıyla başlamıştır. Dijital fotoğraf makinelerinin geliştirildiği yıllarda üretilen cep telefonları, zaman içerisinde bünyesinde kamera barındıracak duruma gelmiş ve dijital fotoğraf makineleri, telefona entegre kamera modeli özelinde de geliştirilmeye devam etmiştir (Özlu, 2019).

2. ARAŞTIRMANIN YAPISI

Şekil 1. Çalışma strüktürü (Beyza Şenatile, 2022)

Geliştirilmiş dijital kameralar özelinde mimari fotoğraf ve mobil fotoğraf kavramları arasındaki yapısal ilişkiyi incelemek üzere kaleme alınan bu yazıda, yukarıdaki çalışma strüktürü izlenmiştir (Şekil 1).

3. MİMARİ FOTOĞRAF KAVRAMININ GEÇMİŞİ VE GELİŞİMİ

Tarihin ilk fotoğrafını, Nicephore Niepce (1765-1833) çalışma odasının penceresinden 1826 yılında çekmiştir. Kara kutudaki görüntüyü kimyasal bozulmalarla bir plakaya aktararak gerçekleştirilmiş ilk fotoğraf çekme eylemi, aynı zamanda ilk mimari fotoğrafı da literatüre kazandırmıştır. Niepce, Fransa'nın Le Gras kırsalındaki evinin üst kat penceresinden çevredeki avluyu ve birkaç yapıyı görsel olarak birkaç saatte kaydetmeyi başarmıştır (Şekil 2) (Gök, 2016).

Şekil 2. Le Gras'taki pencereden görünüm, Nicephore Niepce, 1826 (Digitalkaerauseum, 2022)

Louis-Jacques M. Daguerre (1787-1851) de Niepce ile aynı kompozisyonu seçerek odasının penceresinden sokağın fotoğrafını kendi adını verdiği Daguerreotype yöntemiyle 1839 yılında çekmiştir. Pozlama süresinin azaltıldığı bu yöntemle çekilmiş oldukça fazla portre fotoğrafı vardır. Bununla beraber Dagerotip fotoğrafçılar mimari ve peyzaj çalışmaları yapmışlardır. Takip eden yıllarda bu yöntem özellikle arkeoloji alanında sıkça kullanılmış ve mimari fotoğrafçılığın gelişmesine katkı sağlamıştır (Kanlıoğlu ve Demirel, 2021). Fotoğraf teknolojisinin gelişmesinde katkısı olan William Henry Fox Talbot ise Calotype ismini verdiği yeni sistemiyle negatif kavramını ortaya çıkartmış ve böylelikle negatiflerinden defalarca basılabilen fotoğrafların erişilebilirliği artmıştır.

Yaygınlaşan fotoğraf çekme eyleminin ilk defa bir mimari çalışmada kullanılması Londra'da The Great Exhibition of 1851' için olmuştur. Sergi için taşınan Crystal Palace yapısının sökülüp taşınması ile yeniden yapılmasını kaydeden Philip Henry Delamote (1820-1889) tarihteki ilk fotoğraflı mimari raporunu sunmuştur.

Fotoğraf teknolojisinin gelişmesi devam ederken 1. Dünya Savaşı sonuna kadar fotoğrafa olan mimari yaklaşım, yalnızca belgeleme niteliği arayanları tatmin edebilecek düzeyde sınırlı kalmıştır. Örneğin, Eyfel Kulesi'nin yapım aşamasında çekilen fotoğraflar, kule yapımının belgelenecek haberleştirilmesi ve tüm dünyaya duyurulmasında önemli bir yere sahip olmuştur. Bu fotoğrafların çoğu, o yıllarda yaygın olduğu üzere yorumdan uzak, durağan ve katı sınırlar içerisinde büyük bir kaygı güdülerek çekilmiştir. Fotoğrafçıların çoğunun resim ve perspektif geçmişi olduğundan kalıp dışına çıkmaları Orta Avrupa'daki ağır kurallara başkaldırma dönemine kadar pek mümkün olmamıştır (Kanburoğlu, 1998).

Modern tekniklerle beraber 1907-1919 yılları arasında Almanya'da Werkbund adıyla bilinen yapı konfederasyonu kurulmuştur. Werkbund'da istenen, sanat, endüstri ve ticaret ilişkisini sağlamaktır. Sanat, endüstri ve ticaret ile iç içe olan mimariyi ve fotoğraf alanını tümüyle etkilemiştir. Ardından da Bauhaus ile fotoğraf alanı özelleşmeye ve başlı başına bir alan olarak kabul edilmeye başlanmıştır. Kendi kimliğiyle var olmaya başlayan fotoğrafçılık, yeni fonksiyonelcilik akımının öncüsü Albert Renger Patzsch ve akımın diğer fotoğrafçılarıyla beraber bir adım daha ileriye götürülmüştür. Farklı çekim tekniklerini kullanarak alışılmış kadrajın dışına çıkan akımın savunucuları, fotoğrafta dinamiği keşfederek kullanmışlardır.

Almanya'da etkisini gösteren bu yenilikler Amerikan fotoğrafçıların da ilgisini çekmiştir. Kırsal mimari fotoğraflar çeken Walker Evans (1903-1975), mimari teknikleri sosyal belgelenmelerle birlikte ele alarak 1937'de Amerikan Çiftlik Güvenliği Kuruluşunu kurmuştur. İlerleyen yıllarda savaş etkileriyle fotoğraf, sanattan ve bireysellikten sıyrılarak fotojurnalizm etkisi altına girmiştir. Savaş dönemi, diğer pek çok alan gibi mimari fotoğraf açısından da verimsiz geçmiş ve 1970'lere kadar kayda değer bir ilerleme görülmemiştir. 1970'lerde Avrupa'da baş gösteren fotoğraf galerileri ile yeniden gelişmeye başlayan mimari fotoğraf kavramı fotojurnalizmden çıkarak kendi özelinde sanatsal ve teknik açıdan gelişerek ilerlemeye devam etmektedir.

4. MOBİL FOTOĞRAF KAVRAMI VE MİMARİ MOBİL FOTOĞRAFIN GELİŞİMİ

Fotoğraf tarihinin dijital fotoğraf makineleri ile yöntem ve teknik değiştirmesi neticesinde sayısal veri tabanlı fotoğraflar, bir ekranı olan her türlü aygıtta kendine yer bulmuştur. Telefonlardaki ekranların da eş zamanlı olarak gelişmesi, telefona entegre kameraların düşük çözünürlükleriyle başlayan mobil fotoğrafçılığın da gelişimini tetiklemiş, gün geçtikçe geliştirilen yüksek çözünürlüklü kameralarla ilerlemiş, günümüzde yerini akıllı telefonlarla bütünleşmiş tam donanımlı dijital kameralara bırakmıştır. Artık fotoğraf üretmek, paylaşmak, düzenlemek ve çoğaltmak için en çok kullanılan aracı ekipman, cep telefonlarıdır. Telefona entegre kameraların ve ekranların gelişmesinin yanında, çekilen fotoğrafların paylaşıldığı mecraların da telefondan erişiminin kolay olması, cep telefonlarını fotoğraf alanında birincil kullanıma taşıyan en önemli etmenlerdendir.

Telefon ile yapılan çekimlerin çoğunlukta olmasının en önemli sebebi ise taşınabilirliktir. Fotoğraf çekmek için çıkılmış bir gezide hazırda bulundurulmuş dijital bir makinenin varlığı olağandır. Ancak o anda görülen, anlık olarak gelişen kareleri, taşınması zor aletlerle fotoğraflayabilmek çok mümkün değildir. Her şeyin güncelliğini anlık olarak kaybettiği günümüz dünyasında, bir şeyleri kayıt altına almak üzere cep telefonlarını kullanmak artık normal karşılanan bir durumdur.

Mobil fotoğraflar, sosyal yaşamdan paylaşımlar yapmak üzere sıklıkla kullanılmaktadır. Bir durum, görsel değerli bulunan yapılar, caddeler ve sokaklar, kısacası kaydedilmek istenen

her şey, cep telefonları ile kaydedilmektedir. Bu durum, arka planda mimari fotoğrafçılık alanındaki çevrim içi arşive katkı sağlamaktadır.

Günümüzde bir çalışma esnasında araştırma kapsamına giren kaynaklar, erişime açık kişisel koleksiyonlardan ya da o dönemden günümüze kadar varlığını koruyabilmiş yayınlarından oluşmaktadır. Buna karşın ileride günümüzü araştıran bir mimara kaynaklık edebilecek tüm veriler, internet ortamında birikerek araştırmalara zemin hazırlamaktadır.

Bilinçsiz olarak bu çevrim içi mimari arşive katkıda bulunan mobil fotoğrafçıların yanı sıra, bilinçli olarak çalışmaları için mobil fotoğraf üreten pek çok mimar-fotoğrafçı da günümüzde fotoğraf üretmektedir. Bazı fotoğrafçılar, günlük olarak mimari bakış açılarıyla fotoğraf çekmekteyken, bazıları ise akademik çalışmalar için kasıtlı olarak belgeleme amacıyla fotoğraflama yapmaktadır. Bunun yanında mimarlar için geliştirilen bazı yazılımlar ile mekan taraması ve ölçümü yapan mimarlar da gün geçtikçe artmaktadır. Telefonun dahili donanımının yetmediği, farklı ölçeklerdeki mekan ve cephe çekimleri için geliştirilen harici donanımların kullanımı ile pek çok ihtiyaca cevap veren dijital telefon kameraları, mesleki bağlamda da aktif olarak kullanılmaktadır.

Fotoğrafın teknik ve belgeleme açısından üretilmesinin yanı sıra, sanat için de kullanılması tarihsel süreç bölümünde de bahsedildiği gibi yeni bir olgu değildir. Yıllardır sanat için üretilen fotoğraflar önce banyo edilmek üzere çekilen filmlerde, şimdi ise cep telefonlarında varlığını sürdürmektedir. Üreticiler, sistemlerini her türlü ihtiyaca cevap verir nitelikte geliştirerek satışa hazır hale getirmektedir. Öyle ki bazı fotoğrafçılar, çekimleri sırasında zaman zaman fotoğraf makinelerini bırakarak cep telefonları ile çekim yapmaktadır. Boyutsal olarak küçük olması, çoğunun suya ve dış etkenlere karşı dayanıklı olması bu durumu yaygınlaştırmaktadır. Sabitlemek veya farklı açılardan çekim yapmak için geliştirilen harici donanımlar da profesyoneller için kullanıma sunulmaktadır. Tüm bunların neticesinde sanatsal açıdan kullanımı yaygınlaşan cep telefonu fotoğrafçılığı için de yarışmalar düzenlenmektedir.

5. MOBİL FOTOĞRAFIN MİMARİDE KULLANIMI

5.1. Mobil Fotoğraf Yarışmaları

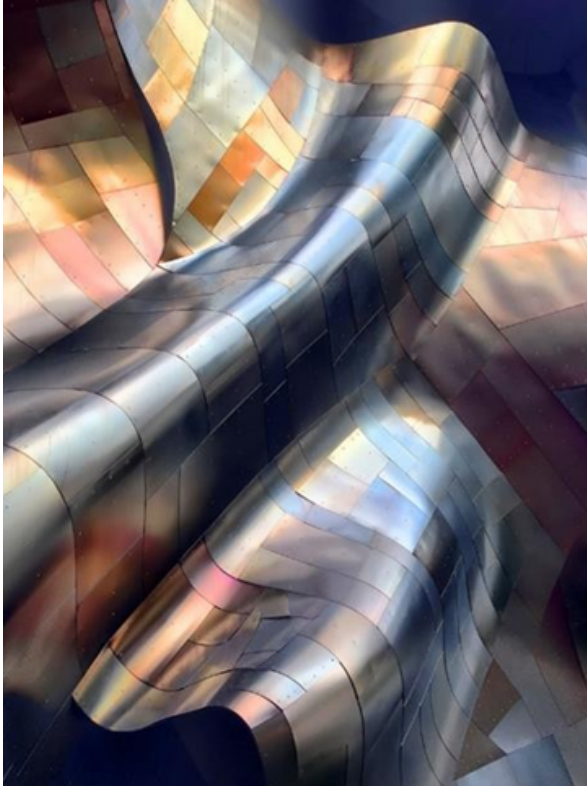
Fotoğrafçılık alanında düzenlenen yarışmaların, fotoğrafların geniş çevrelerce görülebilmesindeki rolü büyüktür. Yarışmalar sayesinde fotoğrafçılar ve fotoğraf toplulukları organize bir şekilde hareket etmekte ve fotoğraf üretme çerçevesinde iş birliklerinde bulunmaktadır. Ancak bu yarışmaların çoğu fotoğraf üretmeyi sınırlandıran bazı şartnamelerle duyurulduğundan, telefon kamerası ile çekilen fotoğraflar için uygun kategori bulunmuyordu. Telefon kameralarının gelişmesiyle özellikle son yıllarda yapılan fotoğraf yarışmalarında mobil fotoğraf kategorileri açılmakta ve bununla beraber yalnızca mobil kameralar ile üretilmiş fotoğraflar için özelleştirilmiş yarışmalar düzenlenmektedir. Bu yarışmaların en uzun soluklularından biri olan 'MPA' Mobile Photo Awards, Architecture/Design kategorisinde mimari mobil fotoğrafa yer vermektedir (Şekil 3, Şekil 4, Şekil 5, Şekil 6, Şekil 7).

'IPPAWARDS' iPhone Photography Awards ise bu sene onbeşincisini düzenlediği iPhone marka telefonlar ile çekilmiş fotoğraflar için düzenlediği yarışmalarda Architecture kategorisi barındırmaktadır (Şekil 8, Şekil 9, Şekil 10).

Şekil 3. (Solda) MPA Mimari kategori, Andrew Bartholomew (Mobilephotoawards, 2013)

Şekil 4. (Sağda) MPA Mimari kategori, Brendan Ó Sé (Mobilephotoawards, 2014)

Şekil 5. (Solda) MPA Mimari kategori, Charles Needle (Mobilephotoawards, 2016)

Şekil 6. (Sağda) MPA Mimari kategori, Waldemar Nowak (Mobilephotoawards, 2018)

Bu tarz yarışmalarda da görüldüğü üzere, fotoğraf üreticilerinin artık sürekli olarak dijital fotoğraf makinesi bulundurma zorunluluğu kalmamıştır. Pek çok telefon ve telefona entegre kamera geliştiricisi donanımsal olarak bu desteği vermektedir. Yukarıda örneklendirilen yarışmaların kazananları, yıllar içerisinde gelişen mobil kameralara iyi birer referanstır. Tarihi süreç içerisindeki teknolojik gelişmelerin fotoğraflara yansıdığı bu alanda mimari kategori, telefonlarla sıklıkla kaydedilen kompozisyonlardır.

Şekil 7. MPA Mimari kategori, Jian Zhang (Mobilephotoawards, 2020)

Şekil 8. (Solda) IPPAWARDS, Carol Turtullo (Ippawards, 2013)

Şekil 9. (Sağda) IPPAWARDS, Cocu Liu (Ippawards, 2015)

Şekil 10. IPPAWARDS, Haiyin Lin (Ippawards, 2020)

5.2. Tespit ve Belgeleme Amaçlı

Mimari ürünler, yapıldığı gün itibari ile değişmeye başlayan dinamik yapılardır. Zaman içerisinde malzemeden, dış şartlardan ya da kullanıcılarından gelen etkilerle değişerek farklılaşırlar. Bu yüzden özellikle koruma altına alınmış yapılarda tespit amaçlı çekilen fotoğraflar, yapının kimliğini korumak adına büyük önem taşımaktadır. Şu an güncel hali görülen yapıların eski dönemlerine ait fotoğraflarından çıkarımlarda bulunulabilir, ilk yapımın izleri sürülebilir. Telefon kameralarını belgeleme ve tespit amaçlı mimari alanında kullanmak, hem zorlu alanlara girebilecek kadar küçük boyutlu olması yönünden hem de plansız yapılan bir çekimin ileriki akademik çalışmalarda kaynak olarak sunulabilmesi yönünden oldukça önemlidir. Örneğin, 1800'lü yılların sonunda yapıldığı düşünülen Bursa'daki Aziz Georgios Rum Ortadoks Kilisesi, 2006 yılında restore edilerek Özlüce Kültür Evi olarak kullanıma açılmış, ardından çeşitli nedenlerle kapatılmıştır. 22 Ağustos 2020 tarihinde plansızca bölgede bulunduğum sırada, yapı şahsım tarafından cep telefonu ile fotoğraflanmıştır (Şekil 11, Şekil 12, Şekil 13).

Şekil 11. Özlüce Kültür Evi kısmi ön cephesi (Beyza Şenatile, 22 Ağustos 2020)

Şekil 12. (Solda) Özlüce Kültür Evi (Beyza Şenatile, 22 Ağustos 2020)

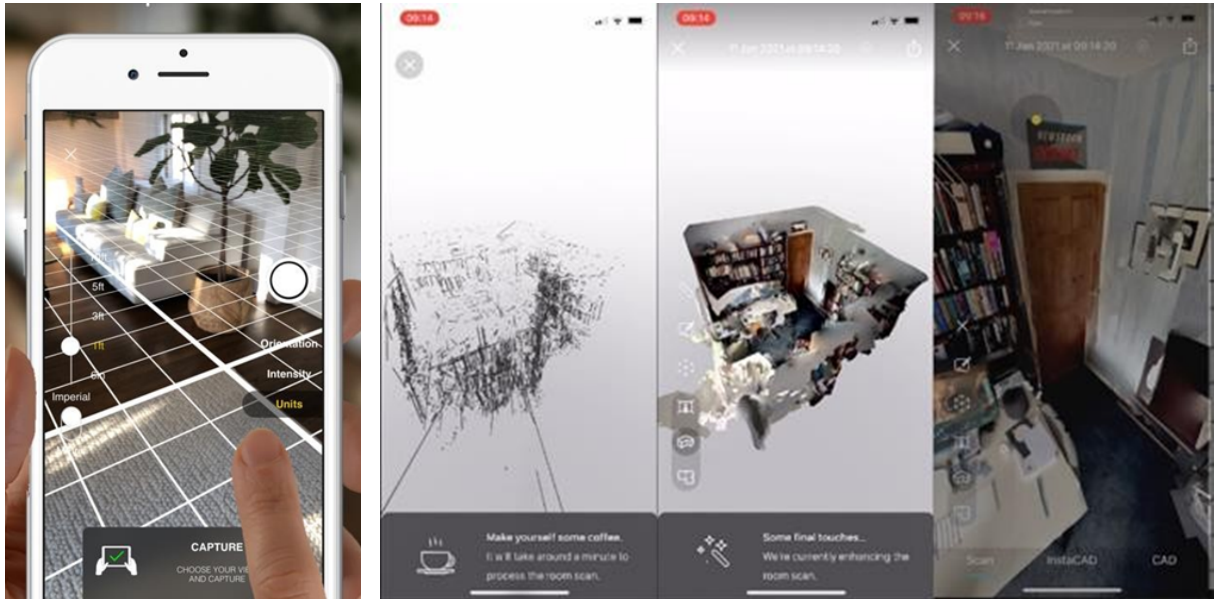
Şekil 13. (Sağda) Özlüce Kültür Evi perspektifi (Beyza Şenatile, 22 Ağustos 2020)

Bu görseller, (Şekil 11, Şekil 12, Şekil 13) yapının yayımlanan son fotoğraflarıdır. Fotoğrafların çekilmesinden yaklaşık on gün sonra 02 Eylül 2020 tarihinde yıkılan yapı, ileride yapılması muhtemel çalışmalar için bir cep telefonu kamerası ile bu bilinci taşımaksızın kaydedilerek belgelenmiştir (Şekil 14).

Şekil 14. Nilüfer Belediyesi (Bursadabugün, 2020)

Bununla beraber tespit üst başlığında incelenmesi gereken bir diğer konu ise telefon kameraları ile yapılan tarama işlemidir (Asadpour, 2021). Son yıllarda Lidar sensörleri sayesinde derinlik algısı geliştirilen telefon kameralarının bu özelliği, yalnızca portre fotoğrafları için geliştirilmemiştir (Cnet, 2021). Bu sensörler, bir mekanı ya da nesneyi tarayarak üç boyutlu modellere dönüştürüp kaydedebilmektedir (Şekil 15). Bu işlemin ardından çıktısı olarak sunulan ölçüler, büyük bir oranla doğru çıkmaktadır. Mimarının özellikle rölöve, restitüsyon ve restorasyon gibi çalışma alanlarında kullanılan bu tarz tekniklerle araştırmalar hız kazanmaktadır (Şekil 16).

Şekil 15. (Solda) Kamera uygulamasıyla ölçüm yapılması (Archdaily, 2020)

Şekil 16. (Sağda) Telefon kamerası ile odanın taranması (Appleinsider, 2021)

5.3. Günlük Paylaşımlar

Telefon kameraları, günümüzde en çok paylaşım uygulamaları için kullanılmaktadır. Bu uygulamalar, güncel kalabilmek adına sürekli fotoğraf üretmeye teşvik ettiğinden, toplumun büyük bir çoğunluğu günün her saati fotoğraf çekerek paylaşımda bulunmaktadır. Mimari öğeler ise gerek yer bildirmek için, gerekse estetik kaygı güdülerek yapılmalarından ve bu yüzden dışarıdan bakan bir göze dahi hoş görünmelerinden dolayı bu tür paylaşımlarda sıkça kullanılmaktadır.

Günlük paylaşımlar için fotoğraflanan mimari yapılar, sürekli olarak kayıt altındadırlar. Bu vesileyle konumu belirtilen veya etiketler ile yer bildiri yapılan bir yerin mevcut durumu güncel paylaşımlardan takip edilebilmektedir. Daha eski tarihli paylaşımlarla ise mevcut durumunu koruyup korumadığının analizi gerçekleştirilebilmektedir (Şekil 17, Şekil 18).

Şekil 17. (Solda) Herkese açık yayınlanmış Instagram paylaşımı (28 Mayıs 2017) (İzin alınmıştır.)
Şekil 18. (Sağda) Herkese açık yayınlanmış Instagram paylaşımı (11 Ağustos 2017) (İzin alınmıştır.)

Yukarıdaki örneklerde, Instagram üzerinden Big Ben Tower, London yer bildiri ile paylaşılan iki fotoğraf yer almaktadır. Kule, 2017 yılında restorasyona girmiştir. 28 Mayıs 2017 tarihli bu paylaşımda kulenin restorasyondan önceki son hali açıkça görülebilmektedir (Şekil 17). Kulenin alt bölümde iskelelerin kurulmaya başlandığı 11 Ağustos 2017 tarihli paylaşımın takip edilebilmektedir (Şekil 18). Yaklaşık 4 yıl sonra 2022'ye girerken kulenin saat bölümünün açıldığı haberler aracılığı ile duyurulmuştur (Habertürk, 2022). Ayrıca, pek çok mekanın ve mimari yapının bu paylaşımlar sayesinde bilinirliği artmış, gelecek nesillere kalıcı bir biçimde aktarımı fotoğraflarla sağlanmıştır.

6. DEĞERLENDİRME

Fotoğrafın tarihinden yola çıkarak, tarihsel gelişim süreci içerisinde fotoğraf çekme eyleminin değişiminin incelendiği bu çalışmada, mobil fotoğrafçılığın yaygınlaşması ile mimari fotoğrafçılıkta kullanımı irdelenmiş, farklı alanlardan bakışla örneklendirilmiştir. Mobilitenin, hızın ve paylaşımın büyük önem taşıdığı bu dönemde, fotoğraf çekme olgusu da büyük bir değişim geçirerek bu çağa uyum sağlamış, herkes tarafından erişime açık olan akıllı telefon kameralarına dahil olmuştur. Mobil fotoğrafa erişimin dijital kameralara ulaşmaya göre çok daha kolay olması sebebiyle fotoğraf çekme eyleminin yaygınlaşması, mimari fotoğraf

kaynaklarını da çoğaltmıştır. Mimari mobil fotoğraflar, eskiden yalnızca kendi alanı içinde popüler olan ve belli aralıklarla çekilen belgesellerden takibi yapılabilen mimari yapıları, paylaşımlar sayesinde herkes tarafından bilinir hale getirmiş ve erişimini mümkün kılmıştır. Telefon kameralarına bağlı olarak geliştirilen uygulamalar mimari sahada kullanım kolaylığı sağlamıştır. Makalede işlendiği üzere, mobil fotoğrafçılık mimari alanda kendine geniş bir kullanım alanı bulmuştur. Bu çalışma, mimari mobil fotoğrafçılık üzerine geniş kapsamlı bir inceleme yazısı olduğundan ve literatüre zenginlik kazandırması bakımından dikkat çekmektedir.

Bilgilendirme / Teşekkür

Bu araştırma makalesi MSGSÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, İç Mimarlık Anabilim Dalı, İç Mimarlık Yüksek Lisans Programında, İsmail Emre Kavut tarafından yürütülen ders kapsamında, Beyza Şenatile tarafından üretilmiştir.

Çalışmaya olan katkılarından dolayı Mimar Mücahit Halil Mercan'a teşekkür ederiz.

Aksi belirtilmediği takdirde makalede kullanılan şekiller ve çizelgeler belirtilen yazarlar tarafından, belirtilen tarihte üretilmiştir.

Çıkar Çatışması Bildirimi ve Sorumluluk Bildirimi

Bu makalede araştırma ve yayın etiğine uyulmuştur, olası bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Makalede belirtilen tüm görüş ve düşünceler yazarların sorumluluğundadır, bu konuda derginin sorumluluğu bulunmamaktadır.

Makalede yer alan görsellerin kullanımına dair yasal izinlerin alınması yazarların sorumluluğundadır, bu konuda derginin sorumluluğu bulunmamaktadır.

Yazar Katkı Bildirimi

Bu makalede araştırmanın başlangıç fikri ve metodoloji Beyza Şenatile ve İsmail Emre Kavut tarafından ortak olarak tasarlanmıştır. Veriler Beyza Şenatile tarafından toplanmış, Bulgular Beyza Şenatile ve İsmail Emre Kavut tarafından yorumlanmıştır.

KAYNAKLAR

Konferansta bildiri

KANLIOĞLU, A. ve DEMİREL, G., 2021. Fotoğraf serüveninin son durağı, mobil fotoğrafçılık. İçinde: TEMEL, F., 4. Kültürel Bilişim, İletişim ve Medya Çalışmaları Konferansı, 20-21 Mayıs 2021, İzmir. Kayseri: Erciyes İletişim Dergisi. s. 81-100.

Dergide makale

ASADPOUR, A., 2021. Documenting historic tileworks using smartphone based photogrammetry. *Mersin Photogrammetry Journal*. 3 (1), s. 15-20.

GÖK, K., 2016. Fotoğrafın bulunuşu ve sonrasında oluşan teknik gelişmeler. *Yıldız Journal of Art and Design*. 3 (1), s. 43-66.

İnternet kaynağı

APPLEINSIDER, 2021. *How to use the LiDAR scanner in iPhone 12 Pro* [çevrimiçi]. Erişim adresi: <https://appleinsider.com/articles/21/03/02/how-to-use-the-lidar-scanner-in-iphone-12-pro> [Erişim Tarihi 07 Mart 2022].

- ARCHDAILY, 2020. *The top 10 apps for architecture* [çevrimiçi]. Erişim adresi: <https://www.archdaily.com/896021/the-top-apps-for-architects> [Erişim Tarihi 07 Mart 2022].
- BURADABUGUN, 2020. *7 Bursa'da özlüce kilisesi yıkıldı!* [çevrimiçi]. Erişim adresi: <https://www.buradabugun.com/haber/bursa-da-ozluce-kilisesi-yikildi-1328000.html> [Erişim Tarihi 07 Mart 2022].
- DIGITALKAERAUSEUM, 2022. *View from the window at Le Gras history of the digital camera and digital imaging* [çevrimiçi]. Erişim adresi: <https://www.digitalkameramuseum.de/en/history> [Erişim Tarihi 07 Mart 2022].
- CNET, 2021. *iPhone 12 users: Impress your friends with this cool lidar trick we discovered* [çevrimiçi]. Erişim adresi: <https://www.cnet.com/tech/services-and-software/iphone-12-users-impress-your-friends-with-this-cool-lidar-trick-we-discovered> [Erişim Tarihi 07 Mart 2022].
- HABERTÜRK, 2022. *İngiltere'de Big Ben saat kulesi 4 yıl sonra yeniden açıldı* [çevrimiçi]. Erişim adresi: <https://www.haberturk.com/ingilterede-big-ben-saat-kulesi-4-yil-sonra-yeniden-acildi-3301884> [Erişim Tarihi 07 Mart 2022].
- IPPAWARDS, 2013. *2013 winners – architecture* [çevrimiçi]. Erişim adresi: <https://www.ippawards.com/2013-winners-architecture/24-carolturro-architecture/?v=ebe021079e5a> [Erişim Tarihi 07 Mart 2022].
- IPPAWARDS, 2015. *2015 winners – architecture* [çevrimiçi]. Erişim adresi: IPPAWARDS, 2013. *2013 Winners – architecture* [çevrimiçi]. Erişim adresi: <https://www.ippawards.com/2013-winners-architecture/24-carolturro-architecture/?v=ebe021079e5a> [Erişim Tarihi 07 Mart 2022].
- IPPAWARDS, 2020. *2020 winners – architecture* [çevrimiçi]. Erişim adresi: <https://www.ippawards.com/2020-winners-architecture/> [Erişim Tarihi 07 Mart 2022].
- MOBILEPHOTOAWARDS, 2013. *Architecture and design winners I 10th annual MPS* [çevrimiçi]. Erişim adresi: <https://mobilephotoawards.com/2013-mobile-photography-awards-architecturedesign-category-winners/> [Erişim Tarihi 07 Mart 2022].
- MOBILEPHOTOAWARDS, 2014. *Architecture and design winners I 5th annual MPS* [çevrimiçi]. Erişim adresi: <https://mobilephotoawards.com/architecture-design-2014-mpa-results/> [Erişim Tarihi 07 Mart 2022].
- MOBILEPHOTOAWARDS, 2016. *Architecture and design winners I 6th annual MPS* [çevrimiçi]. Erişim adresi: <https://mobilephotoawards.com/architecture-design-winner-honorable-mentions-6th-mpa/> [Erişim Tarihi 07 Mart 2022].
- MOBILEPHOTOAWARDS, 2018. *Architecture and design winners I 8th annual MPS* [çevrimiçi]. Erişim adresi <https://mobilephotoawards.com/architecture-design-winners-8th-annual-mpa/> [Erişim tarihi 07 Mart 2022].
- MOBILEPHOTOAWARDS, 2020. *Architecture and design winners I 10th annual MPS* [çevrimiçi]. Erişim adresi <https://mobilephotoawards.com/archdesign-winners-10th-annual-mpa/> [Erişim tarihi 07 Mart 2022].

Tez

KANBUROĞLU, Ö., 1998. *Mimari fotoğraf*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi.

ÖZLÜ, M., 2019. *Cep telefonu fotoğrafçılığı*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi.

Biyografiler

Beyza ŞENATİLE

1997 yılı Bursa doğumludur. Liseyi Bursa Hürriyet Anadolu Lisesi'nde tamamlamıştır. 2018'de Oxford Readers Academy'nin düzenlediği yarışmada 'Edgar Allan Poe' projesiyle ikincilik ödülü almıştır. 2020 yılında Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi İç Mimarlık lisans programından ve yine 2020 yılında Anadolu Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı lisans programından mezun olmuş, 2019 yılında Erasmus+ bursiyeri olarak gittiği Londra'da özel bir mimarlık firması bünyesinde 'junior architect' olarak çalışmaya başlamıştır. Aynı yıl Arkitera Seyahat Bursu Yarışması'nda 'Evrenin Rotası' başlıklı çalışması son üç projeye seçilmiştir. 2021 yılında girdiği Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü İç Mimarlık Anabilim Dalı İç Mimarlık yüksek lisans programına devam etmekte ve aynı zamanda özel bir şirketin tasarım ve üretim yönetiminde baş iç mimar olarak çalışmaya devam etmektedir.

İsmail Emre KAVUT

1973 yılında Beyoğlu doğumludur, 1993 yılı Mimar Sinan Üniversitesi İç Mimarlık bölümüne girip 1997 yılında derece ile mezun olmuş ve aynı yıl mezun olduğu bölümün eğitim kadrosuna seçilmiştir. Mesleki olarak bir çok uygulaması ve ödülleri vardır. 120 yılı aşkın mimarlık kökenli bir aileye mensuptur ve tüm fertler Sanay-i Nefise Mektebi alisi, Güzel Sanatlar akademisi günkü adıyla Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi mensubudur. Yüksek Matematik dalı olan Tasarı Geometri, teknik resim ve perspektif dersleri ana uzmanlık alanları olup, proje ve tasarım dersleri yanında kurgusal mekanlar, tasarım ve teknoloji ile çalışmaları 2000'li yıllarda başlayıp teknoloji ve kavramlarının tasarıma etkileri, mimariye etkileri, film, oyun, mekanları ve kavramları üzerine kitapları ve kitap bölümleri, yönetilmiş yüksek lisans ve doktora tezleri, ulusal ve uluslararası makaleleri, katıldığı ve davet edildiği konferansları/bildirileri/çevrim içi ve dışı davet edildiği konuşmacı olarak etkinlikleri bulunmaktadır. Halen Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Öğretim Üyesi olarak kurgusal mekanlar, tasarım ve teknoloji, filmler ve bilgisayar oyunları mekanları, metaverse ile ilgili lisans, yüksek lisans ve doktora seviyesinde dersler vermektedir. Evli ve bir çocuk babasıdır.